

NAGYPÉNTEK

URUNK JÉZUS KRISZTUS SZENT SZENVEDÉSEINEK SZOLGÁLATA

NAGYCSÜTÖRTÖK ESTE

A hat zsoltár (3, 37, 62, 87, 102, 142.) után alleluját énekelünk a saját dallamú 8. hangra

Midőn a dicső tanítványok * a vacsorai lábmosásnál megvilágosítottak, * akkor a gonoszlelkű Júdás, * a pénzvágytól elvakítatva, * téged, az igazságos Bírót * a törvénytelen bíráknak elárult. * Íme, lássátok, ti, e földi javak kedvelői, * ezek miatt felakasztotta magát! * Kerüld a telhetetlenséget, * mely a tanítómesternek ilyet mert tenni. * Mindenkihez jóságos Urunk, dicsőség néked!

Ezt háromszor énekeljük, méltóságteljesen, dallamosan, s a templom előljárója gyertyát oszt szét a testvérek között.

I. EVANGÉLIUM

Jn 13,31-18,1 (Jn 46)

Mondta az Úr tanítványainak: „Most dicsőült meg az Emberfia, és az Isten megdicsőült benne. Ha az Isten megdicsőült benne, Isten is meg fogja őt dicsőíteni önmagában, és hamarosan megdicsőíti. Fiaim, már csak rövid ideig vagyok veletek. Keresni fogtok, de amint a zsidóknak mondtam, hogy ahova én megyek, oda ti nem jöhettek, most nektek is mondom. Új parancsot adok nektek, hogy szeressétek egymást! Amint én szerettelek titeket, ti is szeressétek egymást! Arról fogja megtudni mindenki, hogy tanítványaim vagytok, ha szeretettel vagytok egymás iránt.” Simon Péter megkérdezte tőle: „Uram, hová még?” Jézus így válaszolt: „Ahova megyek, oda most nem követhetsz engem, de később követni fogsz.” Péter ezt

mondta neki: „Uram, miért ne követhetnék most téged? Az életem adom érted.” Jézus így válaszolt neki: „Életedet adod-e értem? Bizony, bizony, mondom neked: Mielőtt a kakas megszólal, háromszor tagadsz meg engem.

Ne nyugtalankodjék a szívetek! Higgyetek az Istenben, és bennem is higgyetek! Atyám házában sok hely van, ha nem így volna, megmondtam volna nektek. Elmegyek, hogy helyet készítsek nektek. És ha elmentem, és helyet készítettem nektek, újra eljövök, és magamhoz veszek titeket, hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek. Tudjátok, hová megyek, és az utat is tudjátok.” Tamás erre azt mondta neki: „Uram, nem tudjuk, hova még, hogyan ismerhetnénk az utat?” Jézus így felelt neki: „Én vagyok az út, az igazság és az élet. Senki sem jut az Atyához, csakis általam. Ha engem ismernétek, Atyámat is ismernétek, de mostantól fogva ismeritek és láttátok őt.” Erre Fülöp így szólt hozzá: „Uram, mutasd meg nekünk az Atyát, és az elég nekünk.” Jézus ezt válaszolta neki: „Annyi ideje veletek vagyok, és nem ismertél meg, Fülöp? Aki engem lát, látta az Atyát. Hogy mondhatod hát: »Mutasd meg nekünk az Atyát?« Nem hiszed-e, hogy én az Atyában vagyok, és az Atya énbenem? A beszédeket, amelyeket nektek mondok, nem magamtól mondom, hanem az Atya, aki bennem van, maga viszi végbe műveit. Higgyétek el nekem, hogy én az Atyában vagyok, és az Atya énbenem! Ha másért nem, magukért a tettekért higgyetek nekem! Bizony, bizony, mondom nektek: Aki hisz bennem, ugyanazokat a tetteket viszi majd végbe, melyeket én végbeviszek, sőt még nagyobbakat is fog tenni azoknál, mert Atyámhoz megyek. És ha valamit a nevemben kértek, megteszem nektek, hogy az Atya megdicsőüljön a Fiúban. Ha valamit kértek a nevemben, én megteszem. Ha szerettek engem, tartsátok meg parancsaimat, én pedig kérni fogom az Atyát, és más Vigasztalót ad nektek, hogy veletek maradjon mindörökké: az Igazság Lelkét, akit a világ nem kaphat meg, mert nem látja, és nem ismeri őt. De ti ismeritek őt, mert veletek marad, és bennetek lesz.

Nem hagylak árván titeket: eljövök hozzátok. Még rövid idő, és a világ nem lát többé engem, ti azonban láttok engem, mert én élek,

és ti is élni fogtok. Azon a napon majd megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti énbennem, és én tibennetek. Aki parancsaimat befo-gadja és megtartja azokat, az szeret engem. Aki pedig szeret engem, azt Atyám is szeretni fogja, én is szeretni fogom, és kinyilatkozta-tom neki magamat.” Azt mondta neki Júdás – nem az iskarióti –: „Uram, hogy van az, hogy nekünk akarod magad kinyilatkoztatni, és nem a világnak?” Válaszul Jézus ezt mondta neki: „Aki szeret en-gem, az megtartja tanításomat, és Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és szállást készítünk magunknak nála. Aki nem szeret engem, szavaimat nem tartja meg; és a tanítás, amelyet hallotok, nem az enyém, hanem az Atyáé, aki küldött engem. Ezeket mon-dtam el nektek, amíg veletek voltam. A Vigasztaló pedig, a Szentlélek, akit az Atya küld az én nevemben, megtanít majd titeket minden-re, és eszetekbe juttat mindent, amit mondtam nektek. Békességet hagyok rátok. Az én békémet adom nektek. Nem úgy adom ne-tek, ahogy a világ adja. Ne nyugtalankodjék a szívetek, és ne féljen. Hallottátok, hogy azt mondtam nektek: Elmegyek, de visszajövök hozzátok. Ha szeretnétek engem, örülnétek annak, hogy az Atyá-hoz megyek, mert az Atya nagyobb nálam. Meg is mondtam nektek most, mielőtt megtörténne, hogy midőn megtörténik, higgyetek. Már nem beszélek sokat veletek, mert közeleg a világ fejedelme. Raj-tam ugyan nincs hatalma, de hogy megtudja a világ, hogy szeretem az Atyát, és úgy cselekszem, ahogy az Atya megbízott engem, kelje-tek föl, menjünk innen!

Én vagyok az igazi szőlőtő, és Atyám a szőlőműves. Minden sző-lővesszőt, amely nem hoz bennem gyümölcsöt, lemetsz, és mind-azokat, amelyek gyümölcsöt hoznak, megtisztítja, hogy még több gyümölcsöt hozzanak. Ti már tiszták vagytok az ige által, amelyet mondtam nektek. Maradjatok hát bennem, és én is tibennetek maradok. Amint a szőlővessző nem teremhet gyümölcsöt önmagá-tól, csak ha a szőlőtőn marad, úgy ti sem, ha nem maradtok bennem. Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki bennem marad és én őben-ne, az terem sok gyümölcsöt, mert nélkülem semmit sem tehetnek. Ha valaki nem marad bennem, azt kivetik, mint a szőlővesszőt, és

elszárad. Összeszedik, tűzre vetik és elég. Ha bennem maradtok, és beszédeim is bennetek maradnak, akkor bármit akartok, kérjétek, és meglesz nektek. Azáltal dicsőül meg Atyám, hogy sok gyümölcsöt hoztok, és tanítványaim leszek. Amint engem szeretett az Atya, én is úgy szerettelek titeket. Maradjatok meg szeretetemben! Ha parancsaimat megtartjátok, megmaradtok szeretetemben, amint én is megtartottam Atyám parancsait, és megmaradok az ő szeretetében. Ezeket azért mondtam nektek, hogy az én örömöm maradjon bennetek, és örömetök teljes legyen. Az az én parancsom, hogy szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket. Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint aki életét adja barátaiért. Ti a barátaim vagytok, ha megteszitek, amit parancsolok nektek. Már nem mondalak szolgálknak benneteket, mert a szolga nem tudja, mit tesz az ura. Barátaimnak mondalak benneteket, mert mindent, amit Atyámtól hallottam, tudtul adtam nektek. Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket, és arra rendelvek, hogy elmenjete, és gyümölcsöt teremjete, maradandó gyümölcsöt; és hogy bármit kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek.

Azt parancsolom nektek, hogy szeressétek egymást! Ha gyűlöl majd benneteket a világ, tudjátok meg, hogy engem előbb gyűlölt, mint titeket! Ha a világból valók volnátok, mint övéit szeretne benneteket a világ. De mert nem vagytok a világból valók, hanem kiválasztottalak benneteket a világból, gyűlöl benneteket a világ. Emlékezzetek a tőlem kapott ígére: Nem nagyobb a szolga uránál. Ha tehát engem üldöztek, titeket is üldözni fognak. Ha az én ígémet megtartották, a titeket is megtartják. Mindezt azonban az én nevemért teszik veletek, mert nem ismerik azt, aki küldött engem. Ha nem jöttem, és nem beszéltem volna nekik, nem volna bűnük. De így nincs mentségük bűneikre. Aki engem gyűlöl, Atyámat is gyűlöl. Ha nem vittem volna végbe olyan tetteket közöttük, amelyeket senki más nem vitt végbe, nem volna bűnük. Most pedig látták ezeket, mégis gyűlölnek engem is, Atyámat is, azért, hogy beteljesedjék az íge, amely a törvényükben meg van írva: »Ok nélkül gyűlöltek engem«. Amikor eljön a Vigasztaló, akit én küldök az Atyától, az

Igazság Lelke, aki az Atyától származik, ő majd tanúságot tesz rólam. Tegyetek ti is tanúságot rólam, hiszen kezdettől fogva velem vagytok! Azért mondtam el ezeket, nehogy megbotránkozzatok. Kizárnak benneteket a zsinagógákból, és eljön az óra, amikor mindaz, aki megöl titeket, úgy hiszi, hogy szolgálatot tesz vele az Istennek. Ezt pedig azért tesz veletek, mert nem ismerték meg az Atyát, és engem sem. Ám én azért mondtam el ezeket, hogy midőn eljön az óra, emlékezzetek rá, hogy előre megmondottam nektek. Ezeket még kezdetben nem mondtam, mert veletek voltam. Most pedig elmegyek ahhoz, aki küldött engem, és közületek senki sem kérdezi tőlem: Hova mégy? Hanem mivel ezeket mondtam, szomorúság tölti el szíveteket. De én az igazságot mondom nektek: Hasznosabb nektek, hogy elmenjek. Ha ugyanis nem megyek el, a Vigasztaló nem jön el hozzátok; ha viszont elmegyek, elküldöm őt hozzátok. Amikor eljön, nyilvánvalóvá teszi a világnak a bűnt, az igazságot és az ítéletet. A bűnt, amiért nem hisznek bennem. Az igazságot, mert az Atyámhoz megyek, és többé már nem láttok. Az ítéletet, mivel a világ fejedelme már ítélet alá esett. Még sok mondanivalóm volna, de most még nem vagytok képesek elviselni. Amikor azonban eljön ő, az Igazság Lelke, elvezet majd benneteket a teljes igazságra. Nem magától fog beszélni, hanem azt mondja el, amit hall, és a jövődő dolgokat fogja hirdetni nektek. Ő engem fog megdicsőíteni, mert az enyémből vesz, és hirdeti nektek. Mindaz, ami az Atyáé, az enyém, ezért mondtam, hogy az enyémből vesz, és hirdeti nektek. Rövid idő, és már nem láttok engem, majd ismét rövid idő, és megláttok engem, mert az Atyához megyek.”

A tanítványai közül néhányan elkezdtek tanakodni: „Mi ez, amit mond: »Rövid idő, és már nem láttok engem, majd ismét rövid idő, és megláttok engem«, és hogy »az Atyához megyek?«” Így szóltak tehát: „Mi az, hogy rövid idő? Nem tudjuk, miről beszél.” Jézus pedig tudta, hogy kérdezni akarják. Azért így szólt hozzájuk: „Azon tanakodtok egymás közt, hogy azt mondtam: Rövid idő, és már nem láttok engem, majd ismét rövid idő, és megláttok engem. Bizony, bizony, mondom nektek: Ti majd sírtok és jajgattok, a világ azonban

örülni fog. Szomorúak vagytok, de szomorúságotok örömmre fordul. Az asszony is, amikor szül, szomorkodik, mert elérkezett az órája. Amikor azonban megszülte a gyermeket, többé már nem emlékszik a gyötrelmekre az öröm miatt, hogy ember született a világra. Így most ti is szomorúak vagytok, de majd viszontlátlak titeket, és örvendezni fog a szívetek, és örömtöket senki sem veszi el tőletek. És azon a napon nem kérdeztek tőlem semmit. Bizony, bizony, mondom nektek, hogy amit csak kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek. Mostanáig nem kértetek semmit az én nevemben. Kérjétek és kaptok, hogy örömtök teljes legyen. Ezeket példázatokban mondtam el nektek, de eljön az óra, amikor már nem példázatokban beszélek nektek, hanem nyíltan adok hírt nektek az Atyáról. Azon a napon majd az én nevemben kértek, és nem mondom nektek, hogy én kérem az Atyát értetek, maga az Atya ugyanis szeret titeket, mivel ti szerettetek engem, és elhittétek, hogy én az Istentől jöttem el. Kijöttem az Atyától, és a világba jöttem. Most pedig elhagyom a világot, és visszatérek az Atyához.” Így szóltak hozzá tanítványai: „Lám, most nyíltan beszélsz, és semmiféle példázatot nem mondasz. Most már tudjuk, hogy mindent tudsz, és nincs szükséged rá, hogy valaki is kérdezzen téged. Ebből hisszük, hogy az Istentől jöttél.” Jézus így felelt: „Most hiszitek-e? Íme, elérkezik az óra, és most jött el, amikor szétszéledtek, mindenki a maga útjára, és engem egyedül hagytok; de nem vagyok egyedül, mert az Atya velem van. Ezeket mondtam el nektek, hogy bennem békességetek legyen. A világban gyötrelmet szenvedtek, de bízzatok, én legyőztem a világot.”

Ezeket mondta Jézus, majd az égre emelte tekintetét, és így szólt: „Atyám, elérkezett az óra. Dicsőítsd meg Fiadat, hogy Fiad is megdicsőítsen téged, amint hatalmat adtál neki minden ember fölött, hogy mindazoknak, akiket neki adtál, örök életet adjon! Az örök élet pedig az, hogy megismerjenek téged, az egyedüli igaz Istent, és akit küldtél, Jézus Krisztust. Én megdicsőítettelek téged a földön, véghezvittem a művet, amelynek elvégzését rám bízta, hogy megtegyem. Most te is dicsőíts meg, Atyám, magadnál, azzal a dicsőséggel, amelyben részem volt nálad, mielőtt a világ lett! Kinyilatkoztat-

tam nevedet az embereknek, akiket nekem adtál a világból. A tieid voltak, és nekem adtad őket, és megtartották szavadat. Most megismerték, hogy mindaz, amit nekem adtál, tőled van, mert a tanítást, amit nekem adtál, átadtam nekik. El is fogadták azt, és valóban elismerték, hogy tőled jöttem, és elhitték, hogy te küldtél engem. Én értük könyörgök. Nem a világért könyörgök, hanem azokért, akiket nekem adtál, mert ők a tieid; és ami az enyém, az a tied, és ami a tied, az az enyém, és én megdicsőültem bennük. Én már nem vagyok a világban, de ők a világban vannak, én pedig hozzád megyek. Szent Atyám, tartsd meg őket a nevedben, akiket nekem adtál, hogy egy legyenek, mint mi. Amíg velük voltam a világban, én tartottam meg őket a nevedben. Akiket nekem adtál, megőriztem őket. Senki sem vezett el közülük, csak a kárhozat fia, hogy az Írás beteljesedjék. Most pedig hozzád megyek, és ezeket elmondom a világban, hogy az én örömöm teljes legyen bennük. Átadtam nekik ígédet, de a világ gyűlölte őket, mert nem a világból valók, amint én sem vagyok a világból való. Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy óvd meg őket a gonosztól. Nem a világból valók, mint ahogy én sem vagyok a világból való. Szenteld meg őket a te igazságodban, mert a te ígéd igazság. Atyám, amint te küldtél engem a világba, én is elküldtem őket a világba, és értük szentelem magamat, hogy ők is megszenteltek legyenek az igazságban. De nem csupán értük könyörgök, hanem azokért is, akik a szavukra hinni fognak bennem, hogy mindnyájan egy legyenek. Amint te, Atyám, bennem vagy, és én tebenned, úgy legyenek ők is egy bennünk, hogy így elhiggye a világ, hogy te küldtél engem. A dicsőséget, amelyet nekem adtál, átadtam nekik, hogy egy legyenek, amint mi egy vagyunk: én őbennük, te énbennem, hogy tökéletesen eggyé legyenek, és hogy megtudja a világ, hogy te küldtél engem, és szeretted őket, amint engem szeretted. Atyám, azt akarom, hogy akiket nekem adtál, ott legyenek velem, ahol én vagyok, hogy lássák dicsőségemet, amelyet nekem adtál, mivel szeretted engem már a világ teremtmése előtt. Én igazságos Atyám! A világ ugyan nem ismert meg téged, én viszont ismerlek, és ők is felismerték, hogy te küldtél engem. És megismertettem velük

nevedet, és továbbra is megismertetem, hogy a szeretet, amellyel engem szerettél, bennük legyen, és én is őbennük.” Miután Jézus ezeket elmondta, kiment tanítványaival a Kedron-patakon túlra, ahol volt egy kert, amelybe bement tanítványaival együtt.

Aztán a következő antifónákat énekeliük minden tropárt megismételve.

1. antifóna 8. hang

A népek fejedelmei egybegyűltek *’ az Úr ellen és az ő Fölkentje ellen.

Törvényszegő ígét szólottak ellenem, Uram, *’ Uram, ne hagyj el engem!

Tiszta érzéseinket ajánljuk föl Krisztusnak, * és mint barátai, * áldozzuk föl érte lelkünket, * s el ne merüljünk a földi gondokban, mint Júdás, * hanem kiáltsunk föl lelkünk mélyéből: * Miatyánk, ki a mennyekben vagy, *’ szabadíts meg a gonosztól!

Dicsőség... most és... Theotokion

Mint férfitől meg nem közelített szűz, szültél, * és szűz is maradtál, ó Érintetlen, Istenszülő Szűz. * Imádd Krisztus Istenünket, *’ hogy üdvözítse a mi lelkünket!

2. antifóna 8. hang

Júdás a törvényszegő írástudókhoz fut és azt mondja: * Mit akartok adni nekem, * és én őt átadom nektek? * – A tanácskozók között pedig láthatatlanul * te magad is beleegyezőleg jelen voltál, akiről tanácskoztak. * Szívek vizsgálója, *’ kegyelmezz a mi lelkünknek!

Irgalmasság gyakorlásával szolgáljunk Istennek, * mint Mária a vacsoránál, * és ne ragaszkodjunk a pénzvágtyhoz, mint Júdás, *’ hogy mindig Krisztus Istennel legyünk!

Dicsőség... most és... Theotokion

Akit te, mint Szűz, felfoghatatlan módon szültél, * ne szűnj meg emberszerető–leg folyton kérni, *’ hogy őrizze meg a bajoktól a hozzád folyamodókat!

3. antifóna 2. hang

Lázár föltámasztása miatt * a zsidó gyermekek hozsannát kiáltottak neked, * Emberszerető Urunk, * a törvénszegő Júdás azonban *' nem akarta megérteni!

A te vacsorád során, Krisztus Istenünk, * tanítványaidnak megjövendölted: * „Egyitek elárul engem.” * A törvénszegő Júdás azonban *' nem akarta megérteni.

Midőn János megkérdezte tőled, Urunk: * Ki az, aki elárul téged? * A kenyér által megmutattad, * a törvénszegő Júdás azonban *' nem akarta megérteni.

Harminc ezüst pénz árán * és egy álnok csók által * igyekeztek a zsidók megölni téged, Urunk, * a törvénszegő Júdás azonban *' nem akarta megérteni.

A lábmosás alkalmával, Krisztus Istenünk, * tanítványaidnak ezt parancsoltad: * Úgy cselekedjete, amint tőlem láttátok! * A törvénszegő Júdás azonban *' nem akarta megérteni.

Dicsőség... most és... Theotokion

Mentsd meg szolgálodat a veszedelmektől, Istenszülő, * hiszen Isten után mindnyájan hozzád menekülünk, *' ki megvívhatatlan bástyánk vagy és menedékünk!

Kathizma 7. hang

Erre és a később következő kathizmákra ma nem ülünk le, hanem állva énekeljük végig.

Enni adtál tanítványaidnak a vacsorán, * és az árulás tervét is ismerve * megfeddted azért Júdást; * ám javíthatatlanságát is jól tudva * mindenkinek tudtára akartad hozni, * hogy e világnak az ellenségtől való megszabadítása végett * önként adod halálra magad. *' Nagytürelmű, dicsőség néked!

II. EVANGÉLIUM

Jn 18,1-28 (Jn 58)

Abban az időben Jézus kiment tanítványaival a Kedron-patakon túlra, ahol volt egy kert, amelybe bement tanítványaival együtt. Ismerte ezt a helyet Júdas is, aki elárulta őt, mert Jézus gyakran találkozott ott tanítványaival. Júdas tehát, miután magához vett egy csapat katonát, a főpapoktól és a farizeusoktól pedig szolgákat, odajött fáklyákkal, lámpásokkal és fegyverekkel. Jézus pedig, mivel tudta mindazt, ami várt rá, előlépett, és így szólt hozzájuk: „Kit kerestek?” „A názáreti Jézust” – felelték. Jézus ezt mondta nekik: „Én vagyok.” Ott állt velük Júdas is, aki elárulta őt. Amint tehát azt mondta nekik, hogy „Én vagyok”, meghátráltak, és földre estek. Ő ekkor újra megkérdezte: „Kit kerestek?” „A názáreti Jézust” - felelték. Jézus így válaszolt: „Mondtam nektek, hogy én vagyok. Ha tehát engem kerestek, hagyjátok ezeket elmenni.” Hogy beteljesedjék a beszéd, amit mondott, hogy „akiket nekem adtál, azok közül senkit sem vesztettem el.” Simon Péternél pedig volt egy kard, kirántotta azt, lesújtott a főpap szolgájára, és levágta a jobb fülét. A szolgát pedig Malkusnak hívták. Jézus erre így szólt Péterhez: „Tedd hüvelyébe kardodat! Ne üritsem-e ki a kelyhet, amelyet az Atya adott nekem?” Akkor a csapat és a parancsnok, valamint a zsidók szolgái elfogták Jézust és megkötözték őt. Először Annáshoz vitték. Ő ugyanis apósa volt Kaifásnak, aki főpap volt abban az esztendőben. Kaifás volt az, aki azt tanácsolta a zsidóknak, hogy „hasznosabb, ha egy ember hal meg a népért.” Követte pedig Jézust Simon Péter és a másik tanítvány. Az a másik tanítvány pedig ismerőse volt a főpapnak, így bement Jézussal együtt a főpap udvarára; Péter pedig kívül állt az ajtónál. Kiment tehát a másik tanítvány, aki ismerőse volt a főpapnak, és szólt a kapuban őrködő lánynak, és bevezette Pétert. Akkor az ajtót őrző szolgálólány megkérdezte Pétert: „Nem ennek az embernek a tanítványai közül való vagy-e te is?” Ő azt felelte: „Nem vagyok”.

Ott álltak a szolgák és az örök, akik tüzet raktak, mert hideg volt, és melegedtek. Péter is odaállt közéjük és melegedett. A főpap pedig a tanítványai és a tanítása felől kérdezte Jézust. Jézus ezt felelte neki: „Én nyíltan beszéltem a világnak. Mindig a zsinagógában és a templomban tanítottam, ahova mindig összegyűlnek a zsidók, és titokban semmit nem mondtam. Miért engem kérdezel? Kérdezd azokat, akik hallották, amit beszéltem nekik. Lám, ők tudják, amit mondtam.” E szavakra az egyik poroszló arcul ütötte Jézust, ezt mondva: „Így felelsz-e a főpapnak?” Jézus ezt válaszolta neki: „Ha rosszul szóltam, bizonyítsd be a rosszat. Ha pedig jól, akkor miért ütsz engem?” Átküldte tehát őt Annás megkötözve Kaifáshoz, a főpaphoz. Simon Péter pedig ott állt és melegedett. A szolgák megkérdezték tőle: „Nemde te is az ő tanítványai közül való vagy?” Ő azonban tagadta, és ezt mondta: „Nem vagyok.” A főpap egyik szolgája, annak rokona, akinek Péter levágta a fülét, így szólt: „Nem téged láttalak-e a kertben ővele?” Péter tehát ismét tagadta, és nyomban megszólalt a kakas. Jézust tehát Kaifástól a helytartóságra vitték. Kora reggel volt. És azok nem mentek be a helytartóságra, hogy tisztátalanná ne váljanak, hanem elfogyaszthassák a Pászkavacsorát.

4. antifóna 5. hang

Júdás ma elhagyja a Mestert, * és az ördöghöz szegődik. * A pénzvágy szenvedélyétől elvakultan * elveszíti a világosságot, és homályba borul. * Mert, hisz hogy is láthatna az, * ki harminc ezüstért adja el a Világítót? * Nekünk azonban feltündöklött világért szenvedő, * akihez mi így kiáltunk: * Ki az emberekért és az emberekkel együtt szenvedsz, * Urunk, dicsőség néked!

Júdás ma jámborságot színlel, * és a kegyelemtől elszakad. * Tanítvány létére áruló lesz. * Szokásos csókjával árulást leplez, * és az Uralkodó szereteténél * esztelenül többre becsüli a harminc ezüst pénzt, * s így a törvényszegő tanács útmutatója lesz. * Nekünk viszont Krisztus az üdvösségünk, * őt dicsőítjük!

1. hang

Szeressük embertársainkat, * mint atyánkfiat Krisztusban, * és ne legyünk könyörtelenek egymáshoz, * nehogy, mint az irgalmatlan szolga, elítéltessünk, * s a pénzszeretet miatt, mint Júdás, ketségbe essünk, *' mit sem használva késő bánatunkkal!

Dicsőség... most és... Theotokion

Dicsőséges dolgokat mondtak rólad mindenütt, * szeplőtelen és érintetlen Istenszüdő Mária, *' mert testileg megszülted a minden-ség Teremtőjét.

5. antifóna 6. hang

A tanítvány kiakussza tanítójának árát, * és harminc ezüstért eladja az Urat, *' álnok csókkal adván őt halálra a gonoszoknak.

Ma az égnek s földnek Alkotója * így szólt az ő tanítványaihoz: * Elközelgett az idő, * és elérkezett Júdás, az áruló, * meg ne tagadjon engem senki közületek, * a kereszten két lator közt látva engem, * mert szenvedek, mint ember, * és üdvözítem, mint emberszerető *' a bennem hívőket.

Dicsőség... most és... Theotokion

Ki az utóbbi időben * kimondhatatlanul fogantad * és szülted Alkotódat, *' imádd őt, hogy üdvözítse lelkünket!

6. antifóna 7. hang

Júdás azért virraszt ma, * hogy elárulja az Urat, * a világ örökkévaló Üdvözítőjét, * aki őt kenyérrel a sokaságot jóllakatta. * Ma a törvényszegő megtagadja Mesterét, * és tanítvány létére eladja azt, *' ki manna-val jóllakatta az embereket.

Ma a zsidók keresztre szegezik az Urat, * ki egy vesszővel a tengert kettéosztotta, * és előttük járt a pusztában. * Ma lándzsával verik át annak oldalát, * ki őmiattuk csapásokkal sújtotta Egyiptomot, * és epével itatják azt, *' aki nekik eledelül mannát hullatott.

Urunk, midőn az önkéntes szenvedésre mentél, * így szóltál tanítványaidhoz: * Ha még egy órát sem tudtok velem virrasztani, * hogy tudnátok értem meghalni? * Nézzétek csak Júdást, ő nem al-

szik, * sőt siet, hogy átadjon a gonoszoknak! * Keljetek fel, s imádkozzatok, * nehogy valamelyiktek megtagadjon, * midőn majd a keresztén lát. ** Urunk, dicsőség néked!

Dicsőség... most és... Theotokion

Üdvözlég, istenszülő, * ki méhedbe fogadtad azt, kit az egek sem fogadnak be. * Üdvözlég, próféták által jövendölt Szűz, * akitől megjelent nekünk Emmánuel, * Üdvözlég Krisztus Istenünknek Anyja!

Kathizma 7. hang

Mily módon lettél, Júdás, az Üdvözítő árulója? * Talán kivetett az apostolok karából? * Vagy nem adta meg a gyógyítás ajándékát? * Talán mikor amazokkal vacsorált, * téged elutasított asztalától? * Vagy mikor amazok lábát megmosta, * talán téged megvetett? * Ó, hogy feledkezhettél meg annyi jóságról? * Hálátlan viselkedésedet rosszállás illeti, * mi pedig hirdetjük * az ő végtelen nagy béketűrését * és dús kegyelmét.

III. EVANGÉLIUM

Mt 26,57-75 (Mt 109)

Abban az időben a katonák, akik elfogták Jézust, elvitték Kaifás főpaphoz, ahol összegyűltek az írástudók és a nép vénei. Péter pedig messziről követte őt a főpap palotájának udvaráig. Bement, és leült a szolgálkkal, hogy lássa, mi lesz a dolog vége. A főpapok pedig, a vének és az egész főtanács hamis bizonyítékokat kerestek Jézus ellen, hogy halálra adják, de nem találtak. Bár sok hamis tanú jelentkezett, mégsem találtak. Végre jött két hamis tanú, és így szóltak: „Ez azt állította: »Le tudom bontani az Isten templomát, és három nap alatt fel tudom építeni.«” A főpap felállt és azt mondta neki: „Hát semmit sem felelsz? Micsoda tanúbizonyságot tesznek ezek ellened?” Jézus azonban hallgatott. A főpap válaszul ezt mondta neki: „Esküvel kényszerítlek az élő Istenre, mondd meg nekünk, vajon te vagy-e a Krisztus, az Isten Fia?” Jézus azt felelte neki: „Te mondtad.

De mondom nektek, mostantól látni fogjátok az Emberfiát, amint a Hatalmas jobbán ül, és eljön az ég felhőin.” A főpap erre megszagatta ruháját és így szólt: „Istent káromolta! Mi szükségünk van még tanúkra? Íme, most hallottátok az istenkáromlást. Mit gondoltok?” Azok ezt felelték: „Méltó a halálra!” Aztán az arcába köptek, és ököl-lel verték őt, mások pedig bottal ütötték, és azt mondták: „Prófétálj nekünk, Krisztus, ki az, aki megütött téged!” Péter pedig kint ült az udvaron. Odament hozzá egy szolgálóleány, és megszólította: „Te is a galileai Jézussal voltál.” Ő azonban mindnyájuk hallatára tagadta: „Nem tudom, mit beszélsz.” Amikor kiment a kapuba, meglátta egy másik szolgáló, és azt mondta a többieknek: „Ez is a Názáreti Jézussal volt”. Ő megint tagadta, most már esküvel: „Nem ismerem azt az embert.” Röviddel ezután az ott állók odamentek Péterhez, és azt mondták neki: „De bizony, közülük való vagy te is, hiszen kiejtésed is elárul.” Erre már átkozódni és esküdözni kezdett: „Nem ismerem azt az embert!” Azon nyomban megszólalt a kakas. Péternek akkor eszébe jutott Jézus szava, aki megmondta neki: „Mielőtt a kakas megszólal, háromszor tagadsz meg engem”. Kiment, és keserves sírásra fakadt.

7. antifóna 8. hang

Midőn a törvényszegők elfogtak téged, * ezt elszenvedve így kiáltottál fel, Urunk: * Ha meg is öltétek a pásztort, * és szétszórtátok a tizenkét juhot, * az én tanítványaimat, * még tizenkét ezred angyalnál is nagyobb sereget állíthatnék elő, * de türelmes maradok, hogy beteljesüljön mindaz, * ami titkosat és rejtelmeteset mondtak felőlem a próféták. * Uram, dicsőség neked!

Midőn Péter harmadszor is megtagadott, * tüstént megértette, amit neki mondtál, * de a bűnbánat könnyeivel áldozott neked: * Istenem, könyörülj rajtam és üdvözíts engem!

Dicsőség... most és... Theotokion

Mint az üdvösség ajtaját, * gyönyörű Paradicsomkertet, * az örök Világosság felhőjét, * mindannyian magasztaljuk a szent Szület, * ezt zengedezve: Üdvözlégy!

8. antifóna 2. hang

Mondjátok csak, ti, törvénszegők: * mit hallottatok a mi Üdvöztől? * Nem a törvényt adta-e elétek * és a próféták tanítását? * Hogyan gondolhattátok tehát, * hogy Pilátusnak adjátok át * az Istentől való Isten Igét, * és a mi lelkünk Megváltóját?

„Feszítsd meg őt!” – kiáltották azok, * kik mindig élvezhették kegyelmedet, * és a jótevő helyett a gonosztevőt kérték ki * az igaznak megölői. * Te pedig hallgatva viselted el vakmerőségüket, Krisztus, * mert szenvedni akartál, * hogy üdvözíthess minket, Emberszerető!

Dicsőség... most és... Theotokion

Vétkeink sokasága miatt * nincs bátorságunk az Úr elé járulni. * De te Istenszülő Szűz, * imádd értünk a te szent Fiadat, * mert sokat tehet az anyának könyörgése Urunknak megkérlelésére. * Ne vesd meg a bűnösök kérelmét, ó tisztaságos Szűz, * mert irgalmas ő és üdvözíthet minket, ki érettünk önként szenvedett.

9. antifóna 3. hang

Harminc ezüstpénzben jelölték meg * a megbecsültnek árát, * kit felbecsültek Izrael fiai közül. * Vigyázatok és imádkozatok, * hogy kísértésbe ne essetek, * a lélek ugyan készséges, * de a test erőtlen, * azért csak virrasszatok!

Epét adtak nekem eledelül, * és szomjúságomban ecettel itattak. * De te, Uram, támassz fel engem, * és majd megadom nekik.

Dicsőség... most és... Theotokion

Kik a pogány nemzetekből származtunk, * magasztalunk téged, tiszta Istenszülő, * mert te Krisztus Istenünket szülted, * aki az embereket általad * az átoktól megszabadítja.

Kathizma 8. hang

Ó, hogyan gondolhatta végig Júdás az ellened elkövetett árulást, * hiszen ő egykor tanítványod volt. * Csalárd módon veled együtt vacsorázott ő, a galád és gonosz. * Majd elment és azt mondotta a papoknak: * Mit adtok nekem, és én kezeitekre adom azt, * aki a törvényt felbontotta, és a szombatot megszegte? * Nagytürelmű Urunk, dicsőség néked!

IV. EVANGÉLIUM

Jn 18,28-19,16 (Jn 59)

Abban az időben Jézust Kaifástól a helytartóságra vitték. Kora reggel volt. És azok nem mentek be a helytartóságra, hogy tisztátalanná ne váljanak, hanem hogy elfogyaszthassák a Páskavacsorát. Pilátus ezért kijött hozzájuk, és megkérdezte: „Mivel vádoljátok ezt az embert?” Így válaszoltak neki: „Ha nem volna gonosztevő, nem adtuk volna át őt neked.” Ezt mondta nekik Pilátus: „Vegyétek át ti, és mondjatok ítéletet fölötte saját törvényetek szerint!” A zsidók viszont ezt mondták neki: „Nekünk senkit sem szabad megölnünk.” Így kellett beteljesednie Jézus beszédének, amit mondott, jelezvén, milyen halállal fog meghalni.

Ismét bement tehát Pilátus a helytartóságra, hívatta Jézust, és megkérdezte tőle: „Te vagy-e a zsidók királya?” Jézus így felelt neki: „Magadtól mondod-e ezt, vagy mások mondták neked rólam?” Pilátus ezt válaszolta: „Hát zsidó vagyok-e én? A te néped és a főpapok adtak át nekem téged. Mit tettél?” Jézus így válaszolt: „Az én országom nem e világból való. Ha ebből a világból volna az én országom, szolgálaim harcra kelnének, hogy ne kerüljek a zsidók kezére. De az én országom nem innen való.” Pilátus megkérdezte: „Akkor hát mégis király vagy te?” Jézus így válaszolt: „Te mondod, hogy király vagyok. Én azért születtem, és azért jöttem a világba, hogy tanúságot tegyek az igazságról. Mindaz, aki az igazságból való, hallgat a szavamra.” Pilátus ezt mondta neki: „Mi az igazság?”

Miután ezt mondta, ismét kiment a zsidókhoz, és ezt mondta nekik: „Én semmilyen vétket sem találok őbenne. Szokás pedig nálunk, hogy egyvalakit szabadon bocsássak nektek húsvétkor. Akarjátok-e tehát, hogy szabadon bocsássam nektek a zsidók királyát?” Erre mindnyájan újra így kiáltoztak: „Ne ezt, hanem Barabást!” Barabás pedig rabló volt. Akkor tehát Pilátus lefogatta Jézust és megostoroztatta. És a katonák tövisből koszorút fontak, a fejére

tették, és bíborszínű köntöst adtak rá, és ezt mondták: „Üdvözlégy, zsidók királya!”, és arcul ütögették. Pilátus tehát ismét kiment eléjük, és így szólt hozzájuk: „Íme, kihozom őt nektek, hogy megtudjátok: semmilyen vétket sem találok benne.” Kijött tehát Jézus eléjük a töviskoronát és a bíborköntöst viselve. Ő pedig ezt mondta nekik: „Íme, az ember!” Amikor tehát meglátták őt a főpapok és a szolgák, elkezdtek kiáltozni: „Feszítsd meg, feszítsd meg őt!” Pilátus így szólt: „Vegyétek át ti, és feszítsétek őt keresztre! Én ugyanis nem találok vétket őbenne.” A zsidók így válaszoltak neki: „Nekünk törvényünk van, és a törvény szerint meg kell halnia, mert Isten Fiává tette magát!” Amikor tehát Pilátus meghallotta ezt a beszédet, még jobban megijedt, és újra bement a helytartóságra, és megkérdezte Jézust: „Honnan való vagy te?” Jézus azonban nem adott feleletet neki. Pilátus akkor így szólt hozzá: „Nekem nem felelsz? Nem tudod-e, hogy hatalmam van arra, hogy keresztre feszíttesselek, és hatalmam van arra, hogy szabadon bocsássalak téged?” Jézus így válaszolt: „Semmilyen hatalmad nem volna ellenem, ha nem adatott volna neked felülről.” Amint Pilátus meghallotta ezeket a szavakat, kivette eléjük Jézust, és a bírói székbe ült azon a helyen, amelyet Kövezett udvarnak neveznek, héberül pedig Gabbatának. Húsvét előkészületi napja volt, mintegy hat óra. Akkor így szólt a zsidókhoz: „Íme, a ti királyotok!” Azok pedig kiáltoztak: „Vidd el, vidd el, feszítsd meg őt!” Pilátus megkérdezte: „A királyotokat feszítsem-e meg?” A főpapok ezt válaszolták: „Nincs királyunk, csak császáruk!” Akkor tehát kiszolgáltatta őt nekik, hogy keresztre feszíttessék.

10. antifóna 6. hang

Aki világosságba, mint köntösbe öltözött, * ma meztelenül az ítélőszék előtt áll. * Arcára ütések fogad el olyan kezektől, * amelyeket ő maga alkotott. * Bűnös emberek keresztre szögeznek a dicsőség Urát. * A templom kárpitja akkor meghasadt, * a nap pedig elsötétült, * mert nem bírta nézni Istennek megcsúfolását, * akitől mindenek rettegnek. ** Őneki hódoljunk!

Míg a tanítvány megtagadott, * a lator így kiáltott fel: * Emlékezzél meg rólam, Uram, ** a te országodban!

Dicsőség... most és... Theotokion

Adj békét a világnak, Urunk, * ki a Szűztől kegyeskedtél testet öltetni szolgálaidért, * hogy összhangban magasztaljunk téged, ** ó Emberszerető!

11. antifóna 6. hang

A sok jóért, amit a zsidókért tettél, Krisztus, * megfeszítésre ítélték téged. * Ecettel és epével itattak. * De te adj kegyelmet nekik, Urunk, ** mert nem értették meg a te mély alázatodat!

Elárulásoddal nem elégedtek meg a zsidók, * hanem fejüket hajtogatták előtted, Krisztus, * gúnyt és csúfot űzve belőled. * De te adj kegyelmet nekik, Urunk, ** mert nem értették meg a te mély alázatodat!

Sem a földrengés, sem a megrepedt sziklák * nem győzték meg a zsidókat, * sőt még a templom kárpitja sem, * sem pedig a holtak föltámadása. * De te adj kegyelmet nekik, Urunk, ** mert hiúságot terveztek ellened!

Dicsőség... most és... Theotokion

Istennek ismerjük el azt, aki tőled megtestesült, * egyedül Tiszaságos, * egyedül áldott Istenszülő Szűz, * azért téged szünet nélkül ** énekekben magasztalunk.

12. antifóna 8. hang

Ezt mondja az Úr a zsidó népnek: * Mit tettem ellened vagy mivel bántottalak meg téged? * A vakok szemeit megnyitottam, * a leprásokat meggyógyítottam, * talpra állítottam az ágyán fekvő bénát. * Én népem, mit tettem veled? * És ti mivel viszonzótátok azt nekem? * A mannaért epét adtatok, * a sziklából fakasztott vízért pedig ece-tet: * és szeretetemért keresztre szögeztetek. * Ez nem tarthat így tovább. * Elhívom tehát a pogány nemzeteket, * és ők dicsőítenek engem * az Atyával és Szentlélekkel, ** és nekik adom az örök életet.

Ma a templom kárpitja * a gonoszok megfeddésére kettéhasadt, * a nap elrejtí sugárait, * látván az Uralkodót keresztre feszítve.

Az apostolok kara kiált hozzátok, írástudók, * zsidó tanítók és farizeusok! * Itt a templom, melyet leromboltatok; * Íme a bárány, akit keresztre szegeztek, * és miután sírba tettétek, saját erejéből föltámadt.

Ne ámítsátok hát magatokat, * hiszen ő az, ki titeket a tenger hullámaiból megmentett, * és táplált a pusztaságban; * ő az élet és a világosság és a világ békessége.

Dicsőség... most és... Theotokion

Üdvözlég, a dicsőség királyának ajtaja, * melyen egyedül a Magasságbeli haladt át, * s aztán ismét lepecsételt maradt, * a mi lelünk üdvösségére.

Kathizma 8. hang

Amikor Kaifás előtt álltál, üdvözítő Istenünk, * és midőn Bíró létedre Pilátusnak átadattál, * a mennyei erők félelmükben megremegtek. * Aztán a két lator közt keresztfára is fölemeltetted, * és a bűnösök közé számláltak téged, bűnnélküli, * hogy az embereket így üdvözítsd. * Nagy türelmű Urunk, dicsőség néked!

V. EVANGÉLIUM

Mt 27,3-32 (Mt 111)

Abban az időben, amikor Júdás látta, hogy elítélték Jézust, megbánta tettét, és visszavitte a harminc ezüstöt a főpapoknak és a véneknek, ezt mondvá: „Vétkeztem, elárultam az igaz vért.” Azok pedig azt mondták: „Mi közünk hozzá? A te dolgod!” Erre eldobta az ezüstöt a templomban, aztán eltávozott, elment, és felakasztotta magát. A főpapok pedig fölszedték az ezüstöket, és azt mondták: „Nem szabad a templom kincstárába tenni, mert vér díja.” Miután tanácsot tartottak, megvették rajta a fazekas földjét az idegenek számára temetőnek. Ezért hívják azt a földet még ma is Vérmezőnek. Akkor beteljesedett, amit Jeremiás próféta mondott e szavak-

kal: „És fogták a harminc ezüstöt, a felbecsültnek árát, akit Izrael fiai becsültek ennyire, és a fazekas földjéért adták, amint az Úr megparancsolta nekem”. Jézus pedig a helytartó előtt állt. A helytartó megkérdezte tőle: „Te vagy-e a zsidók királya?” Jézus azt válaszolta neki: „Te mondd.” Amikor a főpapok és a vének vádolták, semmit sem válaszolt. Erre Pilátus így szólt hozzá: „Nem hallod-e, mi mindent vallanak ellened?” Ő azonban egyetlen szavára sem felelt, úgy-hogy a helytartó igen elcsodálkozott. Ünnepek alkalmával a helytartó szabadon szokott bocsátani a tömegnek egy foglyot, akit csak akartak. Volt akkor egy hírhedt foglyuk, akit Barabásnak hívták. Amikor tehát összegyűltek, Pilátus kérdést intézett hozzájuk: „Kit akartok, hogy elbocsássak nektek: Barabást vagy Jézust, akit Krisztusnak mondanak?” Tudta ugyanis, hogy irigységből adták kezére. Míg ott ült ítélőszékében, a felesége üzenetet küldött neki, mondván: „Semi dolgod se legyen azzal az igazgal! Mert sokat szenvedtem ma álomban miatta.” A főpapok és a vének azonban rávették a tömeget, hogy Barabást kérjék, Jézust pedig veszítsék el. A helytartó tehát föltette nekik a kérdést: „Melyiket akarjátok, hogy a kettő közül elbocsássam nektek?” Azok ezt mondták: „Barabást!” Pilátus így szólt hozzájuk: „És mit tegyek Jézussal, akit Krisztusnak mondanak?” Mind azt mondták: „Feszítsék meg!” Azt mondta a helytartó: „De hát mi rosszat tett?” Azok erre még hangosabban kiáltoztak: „Feszítsék meg!” Pilátus látva, hogy nem megy semmire, sőt a zavar még fokozódik is, vizet hozatott, és a nép szeme láttára megmosta kezét, miközben ezt mondta: „Ártatlan vagyok ennek az igaznak a véréből. Ti lássátok!” Az egész nép azt mondta: „Az ő vére rajtunk és gyermekeinken!” Akkor elbocsátotta nekik Barabást, Jézust pedig megostoroztatta, és átadta, hogy feszítsék keresztre.

Akkor a helytartó katonái bevitték Jézust a helytartóságra, és odagyűjtötték köré az egész csapatot. Aztán levetkőztették, vörös köpenyt adtak rá, tövisből koszorút fontak, fejére tették, jobb kezébe pedig nádszálat adtak. Majd térdet hajtottak előtte, és így gúnyolták őt: „Üdvözlég, zsidók királya!” Közben leköpdösték, fogták a nádat, és a fejét verték. Miután így gúnyt űztek belőle, levették róla

a köpenyt, és ráadták saját ruháját. Aztán elvezették, hogy keresztre feszítsék. Amint kifelé vonultak, találkoztak egy Simon nevű cirenei emberrel. Ezt kényszerítették, hogy vigye a keresztjét.

13. antifóna 6. hang

Uram, a zsidók serege * Pilátustól keresztre feszítettésedet követelte, * és bár benned hibát nem talált, * az elítélt Barabást szabadította ki, * téged pedig, az igazat, elítéltek, * a gyilkosság terhét magukra vállalva. * De te, Uram, add meg nekik, amit érdemelnek, * mert hiúságot terveztek ellened!

Akit minden félve csodál, * kit minden nemzet magasztal, * Krisztust, az Isten erejét * és Isten bölcsességét * a papok megpofozták, * és epével itatták. * De ő mindezeket elszenvedte, * hogy bennünket vétkeinktől megváltson, * mint emberszerető.

Dicsőség... most és... Theotokion

Istenszülő, aki ige által * értelem fölötti módon Alkotódat szülted, * esedezzél őhozá, * hogy üdvöztse a mi lelkünket!

14. antifóna 8. hang

Urunk, ki a latort útitársadul fogadtad, * noha vérrel szennyezte a kezét, * számíts hozzá bennünket, * mint jóságos és emberszerető!

Csak egy kis hangot adott a lator a kereszten, * de nagy hitet talált ott, * és máris üdvözült, * és elsőnek ment be a Paradicsom megnyílt ajtaján. * Ki az ő bűnbánatát elfogadtad, * Urunk, dicsőség néked!

Dicsőség... most és... Theotokion

Üdvözlég, ki angyal köszöntése által * a világ örömét fogadtad méhedbe! * Üdvözlég, ki Teremtődet és Uradat szülted, * üdvözlég, ki méltónak bizonyultál arra, hogy Isten anyjává lehess!

15. antifóna 6. hangra, mindkét kórus együtt énekl, versenként, háromszor

Ma függesztetik a fára az, * ki a földet a vizekre függeszté;
Ma függesztetik a fára az, * ki a földet a vizekre függeszté;
Ma függesztetik a fára az, * ki a földet a vizekre függeszté;

Töviskoszorúval koszorúzzák az angyalok királyát, * vörös ruhába öltöztetik azt, * ki az egeket felhőkkel felruházta, * veréssel illetik azt, * ki a Jordán vizében Ádám bűnét lemosta; * szögekkel kegyetlenül fölszögezik * az Anyaszentegyház üdvöztető Jegyesét, * lándzsával átdöfik a Szűznek Fiát. * Leborulunk a te kinszenvedésed előtt, Krisztus. * Leborulunk a te kinszenvedésed előtt, Krisztus, * leborulunk a te kinszenvedésed előtt, Krisztus, * Mutasd meg nekünk *' a te dicső föltámadásodat is!

Ne úgy ünnepeljünk, mint a zsidók, * mert a mi pászkánk, Krisztus, * értünk feláldozta magát, * hanem tisztítsuk meg magunkat minden szennytől, * hogy tisztán fohászkodjunk hozzá: * Kelj fel, Uram, és szabadíts meg minket, *' mint emberszerető!

A te kereszted, Urunk, * a te népednek élet és oltalom, * és őbenne remélve * téged, megfeszített Istenünket éneklünk. *' Könyörülj rajtunk!

Dicsőség... most és... Theotokion

Fölfeszítve látván téged, Krisztus, * a te szülőanyád, felsóhajtott: * Fiam, micsoda rettenetes titkot látok? * Hogyan halhatsz meg a keresztfán, *' testileg felfeszítve, Életadó?

Kathizma 4. hang

Megváltottál minket drága véreddel a törvény átkától, * keresztre szögeztetve * és lándzsával átszúratva, * az embereknek halhatatlanságot árasztottál, * Üdvöztőnk, dicsőség néked!

VI. EVANGÉLIUM

Mk 15,16-32a (Mk 67)

Abban az időben a katonák bekísérték Jézust a palotaudvar belsejébe, a pretóriumba, és egybehívták az egész helyőrséget. Bíborba öltöztették, tövisből font koszorút tettek a fejére, és elkezdtek őt így köszöntgetni: „Üdvözlég, zsidók királya!” A fejét náddal verték, leköpdösték és gúnyból térdet hajtva hódoltak előtte. Azután, hogy kigúnyolták, levették róla a bíbort, és a saját ruháit adták rá. Ezután

kivezették, hogy keresztre feszítsék. Az egyik arra menő embert, a cirenei Simont, Alexander és Rufusz apját, aki éppen a mezőről jött, kényszerítették, hogy vigye a keresztjét. Így elvezették őt egy Golgota nevű helyre, ami Koponya-helyet jelent. És mirhával vegyített bort adtak neki inni, de ő nem fogadta el. Keresztre feszítették, majd megosztottak ruháján, sorsot vetve, hogy kinek mi jusson. A harmadik óra volt, amikor keresztre feszítették. Az elítélésének okát jelző táblára ezt írták: „A zsidók királya.” Vele együtt két rablót is fölfeszítettek, az egyiket jobb, a másikat bal felől. Így beteljesült az Írás: „A gonoszok közé sorolták.” Az arra menők káromolták, csóválták a fejüket és mondogatták: „Te, aki lerombolod a templomot, és három nap alatt felépíted, mentsd meg magadat, és szállj le a keresztről!” A főpapok és az írástudók szintén gúnyolódtak, egymás között, ezt mondva: „Másokat megmentett, magát nem tudja megmenteni. A Krisztus, Izrael királya, szálljon le most a keresztről, hogy lássuk és higgyünk neki!”

A BOLDOGSÁGOK

Emlékezzél rólunk, Urunk, midőn eljössz a te országodban!

Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyeknek országa.

Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak.

4. hang (elővers majd sztihira dallam) Boldogok a szelídek, mert ők bírják a földet.

Fa miatt lett száműzött Ádám a Paradicsomkertből, * a keresztfán pedig a lator a Paradicsomba jutott, * mert amaz evett róla és megvetette az Alkotó parancsát, * emez pedig veled együtt megfeszítve * megvallotta az elrejtett Istent, * midőn így kiáltott: * Emlékezzél meg rólam a te országodban!

Boldogok, akik éheznek és szomjazzák az igazságot, mert ők megelégtetnek.

A törvény szerzőjét megvették a tanítványtól a törvénytelenek, * és törvénszegőként Pilátus ítélszéke elé állították, * és így kiáltottak: „Feszítsd meg őt!” * Pedig ő a pusztában mannával táplálta

őket. * Mi azonban a megtért latort követve híven hangoztatjuk: *
Emlékezzél meg rólunk is a te országodban!

Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek.

Az Istent törvénytelenül meggyilkoló zsidók * Pilátus felé őrvöng-
ve kiáltják: * Feszítsd meg Krisztust, az ártatlant! * Ők inkább Bara-
bást kérték maguknak. * Mi viszont a jobb lator szavait hangoztat-
juk: * Emlékezzél meg rólunk is * a te országodban!

Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meglátják az Istent.

A te életadó oldalad, Krisztus, * édeni forrásként megöntözi egy-
házadat, * mint szellemi Paradicsomot, * s onnan, mint kútforrás-
ból négyfelé ágazva * a négy evangéliummal elárasztja a világot, *
megörvendezteti a teremtet, * és megtanítja a pogányokat, * hogy
híven hódoljanak a te országod előtt.

Boldogok a békességszerzők, mert ők Isten fiainak hívatnak.

Keresztre feszítettétl érettem, * hogy nekem bűnbocsánatot sze-
rezz, * oldaladat átszúrták, * hogy megnyisd számomra az élet for-
rását, * szögekkel lettél fölfeszítve, * hogy szenvedéseid mélységéből
bizonyosságot nyerjek, * és így kiáltok hozzád, Életadó: * Üdvözítő
Krisztus, * dicsőség a te keresztednek * és a te kinszenvedésednek.

Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övük a mennyeknek
országára.

Midőn keresztre feszítettétl, Krisztus, * ennek láttára az egész
teremtés megrettent, * a föld alapjai hatalmadtól való félelmükben
megrendültek, * az égitegek elrejtöztek, * a templom kárpitja szét-
hasadt, * a hegyek megremegtek, * s még a sziklák is meghasadtak, *
és a hívő lator velünk együtt hangoztatja, Üdvözítő: * Emlékezzél
meg rólam!

Boldogok vagytok, midőn szidalmaznak és üldöznek titeket, és hazudván min-
den rosszat mondanak ellenetek énérettem.

A kereszten szétépted adóslevelünket, Urunk; * midőn pedig a
holtak közé számláltak, * a zsarnokot megkötözted, * s amikor föl-
támadtál, * a halál kötelékeitől mindenkit megszabadítottál. * Ezál-
tal megvilágosodva kiáltjuk feléd, Krisztus Istenünk: * emlékezzél
meg rólunk is a te országodban!

Örüljetek és vigadjatok, mert a ti jutalmatok bőséges a mennyekben!

Urunk, a keresztre emeltetve * a halál hatalmát megtörted, és mint emberszerető Isten, * eltörölted adóslevelünket. * Add meg a megtért gonosztevő bűnbánatát nekünk is, * kik hittel imádunk téged, és feléd kiáltjuk, Krisztus Istenünk: *' Emlékezzél meg rólunk is a te országodban!

Dicsőség...

Hívek, méltó módon könyörögjünk, * hogy egyetértően magasztalhassuk az Atyát, a Fiút és a Szentlelket, * a három személyben létező egy Istent, * az össze nem vegyülő, egyszerű, feloszthatatlan, s megközelíthetetlen egységet, *' aki megvált minket a pokol tüzétől.

Most és... Theotokion

A te anyádat, Krisztus, * ki téged testileg, szeplőtelenül szült, * és a szülés után is sértetlen maradt, * közbenjárónknak hívjuk eléd, * nagyirgalmú Uralkodónk, * hogy mindig bűnbocsánatot ajándékozz azoknak, * akik így kiáltanak hozzád: * Emlékezzél meg rólunk is, *' Üdvözítőnk, a te országodban!

Prokimen 4. hang (21. zsoltár)

Elosztották maguk között ruháimat, * és köntösömre sorsot vetettek.

Elővers: Istenem, én Istenem, tekints reám, miért hagytál el engem!

VII. EVANGÉLIUM

Mt 27,33-54 (Mt 113/a)

Abban az időben, amikor a katonák érkeztek arra a helyre, amelyet Golgotának neveznek, ami Koponya-helyet jelent, epével kevert bort adtak Jézusnak inni, de amikor megízlelte, nem akarta meginni. Miután keresztre feszítették, sorsot vetve megosztottak ruháin, hogy beteljesedjék a próféta mondása: „Elosztották maguk között ruháimat, és köntösömre sorsot vetettek.” És leültek, hogy őrizzék. Feje fölé tették elítélésének okát. Ez volt ráírva: „Ez Jézus, a

zsidók királya.” Akkor vele együtt két gonosztevőt is keresztre feszítettek, az egyiket jobbról, a másikat balról.

Az arra menők fejüket csóválva káromolták, és mondogatták: „Te, aki lebontod a templomot és harmadnapra fölépíted, szabadítsd meg magad! Ha Isten Fia vagy, szállj le a keresztről!” Ugyanígy mondogatták gúnyolódva a főpapok is az írástudókkal és a vénekkel együtt: „Másokat megszabadított, magát nem tudja megszabadítani. Ha Izrael királya, szálljon le most a keresztről, és hiszünk neki. Az Istenben bízott. Mentse hát meg most, ha akarja! Hisz azt mondta: »Az Isten Fia vagyok.«” Ilyen módon gyalázták a vele együtt megfeszített gonosztevők is. A hatodik órától sötétség lett az egész földön a kilencedik óráig. A kilencedik óra tájban Jézus hangosan felkiáltott, ezt mondva: „Éli, Éli, lamma szabaktani?”, vagyis: „Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?” Ezt hallva pedig az ott állók közül néhányan ezt mondták: „Illést hívja.” Egyikük rögtön odaszaladt, fogott egy szivacsot, ecetbe mártotta, rátűzte egy nádszára, és inni adott neki. A többiek pedig így szóltak: „Hadd lássuk, eljön-e Illés, hogy megszabadítsa!” Jézus pedig ismét hangosan felkiáltott, és kiadta lelkét. És íme, a templom függőnye kettéhasadt, felülről egészen az aljáig, a föld megrendült, a sziklák megrepedtek, a sírok megnyíltak, és sok elhunyt szentnek feltámadt a teste. Feltámadása után előjöttek a sírokból, bementek a szent városba, és sokaknak megjelentek. A százados és akik vele együtt őrizték Jézust, a földrengés és a történetek láttára igen megijedtek, és azt mondták: „Ez valóban Isten Fia volt.”

50. zsoltár

VIII. EVANGÉLIUM

Lk 23,32-49 (Lk 111)

Abban az időben Jézussal együtt két gonosztevőt is vittek, hogy vele együtt kivégezzék. Amikor odaértek arra a helyre, amelyet Koponya-helynek hívtak, ott keresztre feszítették őt, és a gonosztevőket is, az egyiket jobbról, a másikat balról. Jézus pedig így szólt: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.”

Ruháit elosztották és sorsot vettek rá. A nép bámészkodva állt ott, a főemberek pedig így gúnyolódtak vele: „Másokat megmentett, mentse meg magát, ha ő a Krisztus, az Isten választotta.” Gúnyt űztek belőle a katonák is. Odamentek, és ecettel kínálták és ezt mondták: „Ha te vagy a zsidók királya, szabadítsd meg magadat!” Görög, latin és héber betűkkel megírt felirat is volt fölötte: „Ez a zsidók királya.” A megfeszített gonosztevők közül az egyik ezekkel a szavakkal cáromolta: „Ha te vagy a Krisztus, szabadítsd meg magadat és minket is!” A másik azonban megróttá őt, és így válaszolt: „Nem félsz-e az Istentől? Hiszen téged is ugyanaz az ítélet sújt. Minket ugyan jogosan, mert tetteink méltó büntetését kapjuk. De ő semmi rosszat sem cselekedett.” Majd így szólt Jézushoz: „Emlékezzél meg rólam, Uram, mikor eljössz a te országodban.” Jézus ezt mondta neki: „Bizony mondom neked, ma velem leszel a Paradicsomban.”

A hatodik óra körül pedig sötétség lett az egész földön a kilencedik óráig. A nap elsötétedett, a templom függőnye középen kettéhasadt. Jézus ekkor hangosan felkiáltott: „Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet.” E szavakkal kilehelte lelkét. Amikor a százados látta, ami történt, ezekkel a szavakkal dicsőítette az Istent: „Ez az ember valóban igaz volt.” És az egész sokaság, amely összeverődött erre a látványra, a történetek láttán mellét verve hazatért. Jézus valamennyi ismerőse, velük az asszonyok, akik Galileából követték őt, távolabb állva látták ezt.

KÁNON

Akrosztihonjának magyar értelme: Szombat előtti napon.

V. ÓDA 6. HANG

Virradatkor hozzád ébredek, * ki az elesett ember iránt könyörlésre indulva * változás nélkül kiüresítetted magadat, * és bár minden szenvedélytől mentes vagy, * egészen a kínszenvedésig megalázkodtál, Isten Igéje! * Add nekem a te békességedet, Emberszerető!

Miután megmostad lábaikat, * s a te isteni titkaidban való részesedéssel megtisztult elméjük, * társaid veled együtt mentek föl Sionról az Olajfák nagy hegyére, * s magasztaltak téged, Emberszerető Krisztus!

Vigyázzatok, barátaim – mondottad nekik, * s ne ijedjetelek meg, * közeledik ugyanis az óra, * amikor elfognak és a törvényszegők kezébe adnak. * Ti mindnyájan el fogtok széledni, * és elhagytok engem, * de majd összegyűjtelek titeket, hogy mint emberszerető hirdessetek.

Konták 8. hang

Az érettünk fölfeszített Üdvözítőt, * jertek, mindnyájan énekeljük: * mert őt látta Mária a keresztfán, és felsóhajtott: * Bárha fölfeszítve szenvedsz is, * te vagy az én Fiam * és én Istenem!

Ikosz:

Midőn a Jerke saját bárányát leületésre vitetni látta, Mária a többi asszonnyal együtt, szétbontott hajjal követte őt, és ezeket kiáltotta: Hová mész, gyermekem? Kiért igyekszel ezen az úton? Talán egy másik menyegző van Kánában, s oda sietsz, hogy a vizet borrá változtasd? Veled menjek-e én is, gyermekem, vagy itt várjalak inkább? Szólj hozzám egy szót, Ige és ne haladj el mellettem szótlanul, ki tisztának őriztél meg, * s te vagy az én Fiam és az én Istenem!

SZINAXÁRION

Először a Méneából. Aztán a következők.

A szent nagypénteken a mi Urunk és Istenünk és Üdvözítőnk, Jézus Krisztus szent, üdvösséges és félelmetes szenvedéseire emlékezünk, melyeket önként vállalt magára érettünk: a leköpdösést, a korbácsolást, a pofonokat, a meggyalázást, a kigúnyolást, a bíborpalástot, a nádat, a szivacsot, az ecetet, a szögeket, a lándzsát és mindenekfelett a keresztfeszítést és a halált. Mindezt nagypénteken cselekedték vele. Együttal megemlékezünk a vele együtt megfeszített, megtért gonosztevőnek a kereszten mondott, üdvösséget szerző vallomásáról is.

Versek a keresztfeszítésről

Élő Isten vagy te, s meghalsz a fán,

Te meztelen halott, az élő Isten Igéje!

A keresztfeszített jobb latorról

Megnyitotta az Éden bezárt ajtaját,

amikor a lator odaadta a kulcsot: „Emlékezzél meg rólam!”

Miután az Urat barátja és tanítványa harminc ezüstért elárulta, először is Annás főpaphoz vitték őt. Az átküldte őt Kaifáshoz, ahol leköpdösték, megpofozták, meggyalázták és kigúnyolták, miközben ezt hallhatta: „Találd ki Krisztus, ki ütött meg?” Aztán hamis tanúk álltak elő, akik azzal vádolták, hogy azt mondta: „Bontsátok le ezt a templomot, és én harmadnapra felépítem azt!” Azzal is vádolták, hogy Isten Fiának nevezte magát. A főpap már nem is bírt elviselni ekkora káromkodást, s ezért megtépte a ruháját. Reggel pedig átvitték őt Pilátushoz a pretóriumba, és az evangélium szerint ők nem mentek be oda, hogy tisztátalan-ná ne váljanak, s hogy megehessék a pászka-vacsorát. A pászka itt az egész ünnepet jelzi, amelyet akkor szokás szerint ünnepeltek. Krisztus ezt egy nappal hamarabb megtartotta, mert a törvény szerinti pászkával együtt, tehát pénteken készült föláldozni önmagát. Pilátus tehát kiment a zsidók elé, és megkérdezte őket: „Mivel vádoljátok őt?” Aztán pedig mivel egyetlen olyan vádat sem talált, amelynek alapján el lehetne ítélni őt, átküldte Kaifáshoz. Az meg visszaküldte őt Pilátushoz, mert csak neki volt joga a kivégeztetésre. Pilátus azonban azt mondta: „Fogjátok őt magatok, és feszítsétek keresztre, s a törvényetek szerint ítélduzzatok fölötte!” Azok viszont így válaszoltak: „Nekünk senkit sem szabad kivégeznünk”, s magát Pilátust bíztatták arra, hogy feszíttesse keresztre. Pilátus tehát megkérdezte Krisztust: „Te vagy-e a zsidók királya?” Ő megvallotta ezt, de úgy, hogy örökkévaló király, tehát azt mondta: „Az én királyságom nem ebből a világból való”. Erre el akarta őt bocsátani Pilátus, de először is megmondta azoknak, hogy semmilyen elítélésre okot adó vétket nem talált nála. Aztán fölvetette azt, hogy az ünnepre szabadon szokott bocsátani egy rabot. Azok viszont jobbnak látták Barabást kérni, mint Krisztust. Pilátus pedig még mielőtt a zsidóknak kiadta volna Jézust, megkörülbácsoltatta, s rábízta a katonákra, akik bíborszinű köntöst adtak rá, és tövisből font koszorúval koronázták meg, s miután jobb kezébe nádvesszőt helyeztek, kigúnyolták őt ilyen szavakkal: „Üdvözlégy,

zsidók királya!” Pilátus így akart kegyelmet adni neki, s ezért újra a zsidók elé hozatta ezekkel a szavakkal: „Semmi halálbüntetést érdemlő vádat nem alkalmazhattam rá”. Azok pedig egyre mondogatták, hogy „nekünk kell őt megbüntetnünk, mert Isten fiának nevezte magát”. S miközben így beszéltek, Jézus csak hallgatott. A tömeg pedig így kiáltozott Pilátushoz: „Feszítsd meg, feszítsd meg őt!” Mert gyalázatos halállal akarták kivégeztetni őt, hogy még a jó emlékét is eltöröljék. Pilátus pedig úgy tette föl nekik a következő kérdést, hogy meg is szégyenítse őket: „A ti királyotokat feszítsem-e meg?” Azok viszont azt állították, hogy nincs más uralkodójuk, mint a császár. Hiszen az istenkáromlás vádjával nem értek el eredményt, ezért most a császárral állították szembe őt, hogy így hajtsák végre örült tettüket. Ezt mondták tehát: „Mindaz, aki királlyá teszi magát, ellenszegül a császárnak!” Miközben ez így folyt, Pilátusnak üzent a felesége, mivel szörnyű álmok gyötörték: „Neked semmi közöd ehhez az igazhoz, mivel őmiatta gyöttrődtem annyira az éjjel”. Ezért ő meg is mosta a kezét, mert így akart mentesülni ennek a vérontásnak a vádjától. Azok viszont így kiabáltak: „Az ő vére rajtunk és gyermekeinken! De ha őt szabadon bocsátod, nem vagy a császár barátja.” Pilátus ettől igen megijedt, s noha pontosan tudta, hogy Jézus ártatlan, mégis kiadta a keresztfeszítést elrendelő ítéletet, s Barabást bocsátotta szabadon. Amikor Júdas mindezt látta, eldobta a harminc ezüstöt, s a várost elhagyva fölakasztotta magát egy fára. Végül aztán úgy felfűvódott a teste, hogy középen szét is hasadt.

A katonák pedig, akik előzőleg gúnyból a náddal verték Jézus fejét, ekkor a vállára rakták a keresztet. Aztán Cirenei Simont arra kényszerítették, hogy vigye az ő keresztyét. A harmadik órában érkeztek meg az Agykoponyák hegyére, s ott keresztre feszítették őt. Vele együtt két oldalt egy-egy gonosztevőt is megfeszítettek, hogy így ő maga is gonosztevőnek számítsa. A haszonleső katonák szétosztották maguk között a ruháit, a varratlan köntösére pedig sorsot vetettek, s mindenféle bántalmazást tovább folytattak. S nem is csak ekkor, hanem még a keresztfeszítés után is így gúnyolódtak vele: „Hej, ki lerontod a templomot, és harmadnapra felépítetted azt, szabadítsd meg magadat!” Aztán: „Másokat megszabadított, de lám, magát nem képes megszabadítani”. Aztán ismét: „Ha ő Izrael királya, szálljon le most a keresztről, és akkor majd hiszünk benne!” Nyilvánvaló, hogy ha ezt igazából mondták volna, akkor késlekedés nélkül kellett volna eléje járulniuk: mert nem is csak Izrael királyának, hanem az egész világ

királyának kellett volna elismerniük. Hiszen mi másra volt még szükségük? Nem volt elegendő jel az, hogy a nap három órakor, tehát a nappal kellős közepén homályba borult, hogy az Ő szenvedését mindenki elismerje? Aztán hogy a föld megrendült, a sziklák pedig meghasadtak a zsidók konokságának leleplezése végett? S hogy utána sok holttest föltámadt az általános feltámadás hitének megerősítésére, s a szenvedő hatalmának megmutatására? Aztán hogy a templom kárpitja kettéhasadt, mintha még a templom is fölháborodott volna annak szenvedése láttán, akit falai között dicsőíteni szoktak, s aki sokak számára eddig sohasem látott dolgokat nyilatkoztatott ki?

Krisztust tehát a harmadik órában feszítették keresztre, amint ezt Szent Márk írja. Aztán a hatodik órától a kilencedikig sötétség lett. Ekkor történt az, hogy Longinosz százados a rendkívüli jelenségeket s főként a napot látva hangoosan felkiáltott: „Ez valóban Isten Fia volt!” A gonosztevők közül az egyik káromolta, a másik viszont feddő szavakkal rászólt és amazt fölháborodottan megfeddve, Isten fiának vallotta Krisztust. Hitét meg is jutalmazta az Üdvözítő, mert megígérte neki, hogy vele lesz majd a Paradicsomban. Amíg aztán rajta mind ezeket a gyalázatos dolgokat betöltötték, Pilátus egy táblát is tétetett a keresztre, amelyen az szerepelt: A zsidók királya. S bár a zsidók tiltakoztak, hogy ne írja így, de Pilátus akkor visszavágott: „Amit írtam, megírtam.”

Aztán amikor az Üdvözítő így szólt „Szomjazom!”. Erre ecetbe mártott szivacsot nyújtottak neki. Végül azt mondta: „Beteljesedett”, s fejét lehajtva átadta a Lelkét. S miközben mindenki távol maradt, ott állt keresztye alatt anyja és annak testvére, a másik Mária, Kleofás felesége (ő Joakimnak a lánya volt, Kleofás pedig gyermektelenül halt meg). Ott állt még rajtuk kívül János is, Jézus szeretett tanítványa.

A hálátlan zsidók pedig, akik még arra sem voltak képesek, hogy megnézzék a testeket a kereszten, azt kérték Pilátustól (mivel a nagy pászka napja következett és már péntek volt), hogy töresse meg az elítéltek lábszárcsontját, hogy a haláluk minél hamarabb bekövetkezzék. A két gonosztevőnek a csontjait meg is törték, mivel azok még éltek. Amikor viszont Jézushoz értek, látták, hogy ő már meghalt. Ezért neki nem törték meg a csontjait, hanem egy Longinosz nevű katonára – hogy eleget tegyen ezeknek az esztelen kéréseknek – lándzsáját kinyújtva átdöfte vele Krisztusnak a jobb oldalát, ahonnan tüstént vér és víz folyt ki. A vér az emberségére volt jellemző, a víz pedig az emberfölötti valóságára utalt. Vagy egy másik értelmezés szerint a vér a szentáldozás szentségére, a víz pedig a ke-

resztség szentségére vonatkozott. Hiszen ez az a kétágú forrás, amely a szentséget osztogatja. Ezt látta János, aki tanúságot is tesz róla, és igaz az ő bizonyágtétele, mert ott volt és mindent látott, leírt, és ha valótlan mondott volna is, nyilván nem írt volna le alaptalanul ilyen dolgokat, amelyek látszólag a Mester méltósága ellen szólhattak. Azt is mondják róla, hogy egy edénybe összegyűjtötte az Úr életadó oldalából áradt isteni szent véré.

Ezeknek a természetfölötti eseményeknek a befejeződésekor már este lett. Arimateai József, aki több más emberrel együtt titokban lett tanítvány, bátran elment Pilátushoz, akit ismert, és elkérte tőle Jézus testét. Az pedig úgy rendelkezett, hogy átveheti azt.

Erre ő levette a keresztről, és igen óvatosan letette. Este pedig eljött Nikodémus mirha és aloé-keverékkel, amelyet akkor állított össze, és a zsidóknál szokásos módon tiszta gyolcsba göngyölve egy közeli sírboltban temették el, amelyet József vágatott magának a sziklából, s amelyben még korábban senki sem volt – hogy amikor Jézus föltámad, ne lehessen a föltámadását másnak tulajdonítani. A testhez ragadó aloé- és mirhakeveréket azért is említette meg az evangélista, hogy majd a sírban hagyott leplet és a kendőt látva senki se vélhesse azt, hogy ellopták a holttestet. Hiszen ha – Isten ments! – nem az ő teste nyerte volna vissza a szabadságát, ugyan hogyan is lehetett volna ezeket elszakítás nélkül leszedni, amikor a testhez voltak ragadva?

Mindezek a rendkívüli események tehát nagypénteken történtek, s az isteni ihletésű szent atyák rendelkezése szerint ezekre mi is mindannyian ma emlékezünk vissza megtört szívvel és töredelmesen.

Megjegyezzük még azt, hogy az Úr azért lett a hét hatodik napján, pénteken keresztre feszítve, mert ő az embert kezdetben ezen a hatodik napon alkotta. Aztán a nap hatodik órájában történt a keresztfeszítése: mert a hagyomány szerint Ádám ebben az órában nyújtotta ki a kezét a tiltott fa felé, amelynek megérintése miatt meg is halt. Mert abban az órában kellett újjáteremteni őt, amelyben összetört. S mindez azért történt egy kertben, mert Ádám is a Paradicsomkertben volt. A keserű ital megízlése is az ősszülők által megízelt gyümölcsre utalt. A pofonok a mi arcátlanságunkat tették nyilvánvalóvá. A leköpdösés és a szégyentelen elbánás pedig azt a tisztességtelen bánásmódot, amely csak közöttünk tűnik értékesnek. A tövisszörű az ellenünk kimondott átokra utalt. A bíborszínű köntös a reánk adott állatbőr ruhák és a mi királyi öltözetünk visz-

szanyerése miatt került rá. A szögek a bűneink miatt kialakult tehetetlenség jelei. A keresztfá pedig a Paradicsomban lévő fára utalt. Jézus átvért oldala Ádám oldalára emlékeztetett, amelyből Éva lett, aki a bűn kezdeményezője volt. A lándzsa hártja el tőlem a tüzes kardot. Az Üdvözítő oldalából folyó víz a keresztséget jelképezi. A vér és a nádszál az íróeszköz, amellyel Krisztus király vörös betűkkel megírta ősi hazánk adományozó-lelét. Azt is mondják, hogy Ádám koponyaacsontja ott volt, ahová Krisztust, mindnyájunk fejét eltemették, s eszerint ő Krisztusnak reá csorduló vérében lett megkeresztelve. Azért is hívják ezt Koponyahegynek, mert állítólag Ádámnak a vízözön során a földből előkerült koponyaacsontja ide sodródott, s így csodálatos módon látható volt ezen a helyen. Salamon azonban az ósáta iránti tiszteletből egész hadseregét latbavetve sok-sok kövel befödette azt: ezért lett aztán ennek a helynek a neve „lithosztatosz”, ami kövezetet jelent. Némely legenda viszont úgy közvetítette a szentek véleményét, hogy Ádámot egy angyal temette el ide, ezért aztán ahol „a holttest volt, oda gyűlt a sas”. Krisztus, az örök Király, az új Ádám, aki a fá által elbukott régi Ádámnak keresztfájával gyógyulást hozott.

A te felette nagy és velünk szemben határtalan könyörületességeddel, Krisztus Isten, könyörülj rajtunk! Amen.

VIII. ÓDA

Az istenellenes bálványszobrot az istenes ifjak megvetették, * a Krisztus ellen acsarkodó törvénszegők gyűlése pedig hiú terveken tanakodik, * megölni készül azt, aki kezein tartja fenn az életet, * s kit az egész teremtett világ dicsérve áld mindörökké.

Üzzétek el most szemetekből az álmod, * mondtad Krisztusom tanítványaidnak, * imádsággal virrasszatok, * nehogy a kísértésben elbukjatok, * különösen is te, Simon! * Mert az erősre nagyobb megpróbáltatás vár. * Ismerj meg végre, Péter, engem, * kit az egész teremtett világ dicsérve áld mindörökké!

Szentségtörő beszéd soha nem hagyja el ajkaimat, Uralkodóm, * s még ha mindenki el is hagy téged, * én hűséggel veled halok meg – válaszolt Péter. * Mert nem test és vér, * hanem a te Atyád jelentett ki nekem téged, * kit az egész teremtés dicsérve áld mindörökké.

Az isteni bölcsesség és tudás minden mélységét nem fürkészted ki, * sem az én ítéleteim mélységét nem fogtad fel, ó ember * – felelte az Úr –; * test vagy, tehát ne kérkedj, * mert majd háromszor megtagadsz engem, * kit az egész teremtett világ dicsérve áld mindörökké.

Megtagadsz, Simon Péter – mondta az Úr; * gyorsan rávesznek, amint megmondtam, * mert alighogy közeledbe jön a szolgáló, * már meg is félemlít téged. * De ha keservesen sírsz, könnyöretre találasz nálam, * kit az egész teremtett világ dicsérve áld mindörökké.

Dicsérjük, áldjuk, imádjuk...

Katavásziaként megismételjük az irmoszt.

Az istenellenes bálványszobrot az istenes ifjak megvetették, * a Krisztus ellen acsarkodó törvényszegők gyűlése pedig hiú terveken tanakodik, * megölni készül azt, aki kezein tartja fenn az életet, * s kit az egész teremtett világ dicsérve áld mindörökké.

IX. ÓDA

Ki a keruboknál tiszteltebb, * és a szeráfoknál hasonlíthatatlanul dicsőbb vagy, * ki az Istent, az Igét * sérülés nélkül szülte, * téged valóságos Istenszüdő, magasztalunk!

Vészthozó istenellenes gonoszok gyűlevész hada, * Isten megölésére kész gyülekezet támadt ellened, Krisztus, * és törvényszegőként hurcolt magával téged, * a mindenség Teremtőjét, * akit mi magasztalunk.

A törvényből mit sem tudnak a gonoszok, * és a próféták szavát is hiába tanulták, * mert ártatlan báránként igazságtalanul hurcolnak leöletésre téged, * a mindenség Uralkodóját, * akit mi magasztalunk. Pogányoknak szolgáltatták ki az életet * a papok az írástudókkal együtt, * mert gyűlölködő gonosz szállta meg őket, * hogy megölessék azt, aki maga az Életadó, * s akit mi magasztalunk.

Ebek falkájaként vetek körül téged, * s vesszővel vertek téged, Urunk. * Vallattak, és hamisan tanúskodtak ellened, * és te mindezt elszenvetve üdvözítettél mindnyájunkat.

Katavásziaként megismételjük az irmoszt.

Fényének (háromszor)

A jó útra tért latort még aznap a Paradicsomra méltattad, Uram. *
Keresztfád által világosíts meg és üdvözíts engem is!

IX. EVANGÉLIUM

Jn 19,25-37 (Jn 61)

Abban az időben ott állt Jézus keresztlé mellett az ő anyja, anyjának nővére, Mária, Kleofás felesége és Mária Magdolna. Jézus látva anyját és az ott álló tanítványt, akit szeretett, így szólt anyjához: „Asszony, íme a te a fiad!” Azután így szólt a tanítványhoz: „Íme, a te anyád!” És attól az órától fogva házába fogadta őt a tanítvány. Ezután Jézus tudva, hogy már minden beteljesedett, hogy beteljesedjék az Írás, így szólt: „Szomjazom!” Volt ott egy ecettel teli edény. Azok pedig szivacsot mártottak az ecetbe és izsópra tűzve, szájához emelték. Amint tehát Jézus megízlelte az ecetet, ezt mondta: „Beteljesedett”, és lehajtva fejét, átadta lelkét. A zsidók tehát, hogy ne maradjanak a kereszten a testek azon a szombaton, mivelhogy előkészületi nap volt, kérték Pilátust, hogy törjék meg azok lábszárát és vegyék le őket. Az a szombat ugyanis nagy ünnep volt. Oda mentek tehát a katonák, és az elsőnek eltörték a lábszárát, majd a másíknak is, akit vele együtt keresztre feszítettek. Amikor azonban Jézushoz értek, mivel látták, hogy már meghalt, nem törték meg a lábszárát, hanem az egyik katona lándzsával átszúrta az ő oldalát, és nyomban vér és víz folyt ki. Aki pedig látta, tanúságot tett róla és igaz a tanúsága, és ő tudja, hogy igazat mond, hogy ti is higgyetek. Ezek ugyanis azért történtek, hogy beteljesedjék az Írás: „Csontját ne törjétek össze!” Egy másik írás pedig ezt mondja: „Arra tekintenek majd, akit átszúrtak.”

DICSÉRETI SZTIHÍRÁK

3. hang

Kettős gonosztettet követett el ellenem * az én elsősülött fiam, Izrael; * mert elhagyott engem, az élő víz forrását, * és romlott vizű kutat ásott magának. * Engem a fára fölfeszített, * Barabásnak pedig szabadon bocsátását kérte. * Megborzadt ezen az ég * és a nap elrejtette sugarait, * de te, Izrael, mégsem szégyenkeztél, * hanem a halálra engedté engem. * Mennyei szent Atyám! * bocsáss meg nekik, ** mert nem tudják, mit cselekedtek! (kétszer)

Szent tested minden tagja * gyalázatot és kínt szenvedett értünk, Uram: * töviseket a fejed, * arcod leköpdösést; * állad az ütések, szájad ecettel vegyített epe ízét, * füled az istentelen káromlásokat, * hátad a korbácsolást; * kezed a nádszálat, s végtagjaid a szögeket, * oldalad a lándzsa szúrását, * s egész tested a szétnyújtást a kereszten. * Mindezeket érettünk szenvedted, * hogy minket a szenvedésktől megszabadíts, * emberszeretetből lealázva magadat, * hogy magadhoz emelj minket. * Mindenható Üdvözítőnk, könyörülj rajtunk!

Keresztre feszítettetésed látván, Krisztus, * az egész természet megrendült; * a föld alapjai meginogtak, * hatalmadtól való félelmükben, * mert amikor téged ma fölemeltek, * az akkori zsidók nemzetsége elbukott, * a templom kárpitja kettéhasadt * és a megnyílt sírokból a holtak fölkeltek. * A százados, a csodát látva, elámult. * Szülőanyád pedig ottan állva, * anyai hangon zokogva kiáltott: * Hogyne sírnék, mellemet verve, * mikor téged elítéltként, ruhátlanul, * a keresztfára függesztve látlak? * Megfeszített és eltemetett * és halottaidból feltámadt Urunk, dicsőség néked!

Dicsőség... 6. hang

Levették rólam ruhámat * és vörös palástba öltöztettek, * töviskoszorút tettek fejemre, * jobb kezembe nádszálat adtak, ** hogy összetörjem őket, mint cserépedényt.

Most és...

Hátamat átadtam a verésre, * arcomat pedig nem fordítottam el a rám köpdösőktől, * Pilátus ítélőszéke elé állottam, * és a keresztet elszenvedtem ** a világ üdvözítéséért.

X. EVANGÉLIUM

Mk 15,43-47 (Mk 69)

Abban az időben jött egy előkelő tanácsos, az Arimateából való József, aki maga is várta az Isten országát. Bátran bement Pilátushoz, és elkérte Jézus holttestét. Pilátus csodálkozott, hogy már meghalt. Magához hívatta a századost, és megkérdezte, valóban meghalt-e. Miután a századostól megbizonyosodott róla, Józsefnek ajándékozta a testet. Az pedig gyolcsot vásárolt, majd levette Jézust a keresztről, begöngyölte a gyolcsba és sziklába vájt sírboltba helyezte, és a sír bejárata elé követ hengerített. Mária Magdolna és Mária, József anyja pedig látták, hogy hová temette.

Olvasott doxológia

XI. EVANGÉLIUM

Jn 19,38-42 (Jn 62)

Abban az időben Arimateai József, aki Jézus tanítványa volt, bár a zsidóktól való félelmében csak titokban, kérte Pilátust, hogy levehesse Jézus testét. Pilátus pedig megengedte. Elment tehát és levette Jézus testét. Eljött Nikodémus is, aki először éjszaka kereste föl Jézust. Mirha- és aloékeveréket hozott, mintegy száz fontot. Fogták tehát Jézus testét, és illatszerekkel együtt gyolcsba göngyölték, amint szokás a zsidóknál temetni. Azon a helyen, ahol keresztre feszítették őt, volt egy kert, és a kertben egy új sír, amelybe még senkit sem helyeztek. Így aztán a zsidók készületi napja miatt, mivel a sír közel volt, oda helyezték Jézust.

ELŐVERSES SZTIHIRÁK

1. hang

Minden teremtmény félelmében elváltozott, * látván téged. Krisztus Üdvözítőnk, a kereszten függeni; * a nap homályba borult, * és a föld alapjai megrendültek; * s minden részvétellel indult meg a mindeneket Teremtőszenvetésén. * Kiönként szenvedtél érettünk, * Urunk, dicsőség néked!

Elővers 2. hang: Elosztották maguk között ruháimat, és köntösömre sorsot vetettek.

A gonosz és istentelen emberek * miért készülnek hiábavaló dolgokra? * Miért ítélik halálra a mindenség Életét? * Ó, magasztos csoda! * A világ alkotója a bűnösök kezére adatik, * és az Emberszeretőt a keresztre emelik, * hogy az alvilág foglyait kiszabadítsa. * Ó, hosszantűrő Urunk, dicsőség néked!

Elővers 2. hang: Epét adtak nekem eledelül, és szomjúságomban ecettel itattak engem.

Ma a Szeplőtelen Szűz keresztre feszítve látott téged, Ige, * és anyai lelkét fájdalom járta át, * amely szívében sebet ejtett; * ezért lelke mélyéből fájdalmasan felzokogott, * és szétomlott hajjal siránkozva * s mellét verve bánatosan így kiáltott: * Jaj nekem, isteni gyermekem! * Jaj nekem, világ világossága! * Miért szálltál alá szemeim elől, Isten Báránya? * Még az angyalok is remegve ámulnak a te szenvedéseden: * felfoghatatlan Urunk, dicsőség néked!

Elővers 2. hang: Isten a mi Királyunk öröktől fogva, szabadulást szerzett a föld közepette.

Téged, Üdvözítőnk, a mindenség Alkotóját és Istenét * látván a te szeplőtelen szűz Anyád, keresztre feszítve, * keservesen főlóhajtott: * Fiam, hová lett tekinteted szépsége? * Nem bírom már nézni, amint igazságtalanul keresztre feszítenek. * Siess tehát és kelj föl, * hogy dicsőítsem a te halottaidból való * harmadnapi föltámadásodat!

Dicsőség... 8. hang

Uram, midőn a keresztre emeltetél, * félelem és rettegés fogott el minden teremtményt. * A földnek nem engedted, hogy elnyelje a téged fölfeszítőket; * az alvilágnak pedig megparancsoltad, * hogy bocsássa el foglyait, * hogy a halandók újra föléledjenek. * Élőknek és holtaknak Bírāja, * életet jöttél adni és nem halált, * Emberszerető, dicsőség néked!

Most és...

Az ítélet pálcáját már eltörték * az igazságtalanság bírái. * Jézus felett törvényt ültek, * és keresztre elítélték. * Szenved ettől a természet, * midőn Urát kereszten függni látja. * Ki érettem testi természetemben szenvedtél, * jóságos Uram, dicsőség néked!

XII. EVANGÉLIUM

Mt 27,62-66 (Mt 114)

Másnap, vagyis a készület napjának elmúltával a főpapok és az írástudók egybegyűltek Pilátusnál, és így szóltak: „Uram, emlékszünk rá, hogy az a csaló még életében azt állította: »Három nap múlva feltámadok«. Parancsold hát meg, hogy őrizték a sírt a harmadik napig, nehogy odamenjenek tanítványai, és ellopják, aztán azt mondják a népnek: »Feltámadt a halottak közül.« Ez utóbbi csalás rosszabb lenne az előbbinél.” Pilátus azt mondta nekik: „Van őrségetek, menjetek, őrizzétek, ahogy tudjátok!” Erre elmentek, lepecsételték a követ, és őrséget állítottak a sírhoz.

Jó az Urat dicsérni, és éneket mondani a te nevednek, ó Fölséges!
Hogy reggel hirdettessék irgalmasságod és igazvoltod éjjel!

Háromszorszent.

Tropár 4. hang

Megváltottál minket drága véreddel a törvény átkától, * keresztre szögeztetvén * és lándzsával átszúratván, * az embereknek halhatatlanságot árasztottál, * Üdvözítőnk, dicsőség néked!

Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek, most és mindenkor és örökkön örökké. Amen.

Uram, irgalmazz! Uram, irgalmazz! Uram, irgalmazz!

Szent atyáink imái által, Úr Jézus Krisztus Istenünk, könyörülj rajtunk!

Amen.

